

УДК 811.111'42 + 81'25 + 378

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-215-30>

ЖАНРОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНГЛОМОВНИХ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ЯК ЧИННИК ТРУДНОЩІВ ЇХ РОЗУМІННЯ МАЙБУТНІМИ ПЕРЕКЛАДАЧАМИ

GENRE-SPECIFIC FEATURES OF ENGLISH AUTHENTIC TEXTS AS A SOURCE OF PROSPECTIVE TRANSLATORS' COMPREHENSION DIFFICULTIES

Олійник О. С.,

orcid.org/0000-0002-5701-7132

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики

Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

Верещак Ю. М.,

orcid.org/0000-0003-4376-1718

старший викладач кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики

Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

Статтю присвячено з'ясуванню й опису жанрових характеристик англomовних автентичних текстів і їхнього потенційного впливу на розуміння тексту майбутніми перекладачами. Наголошено на важливості жанрової обізнаності (genre awareness) перекладача, складником якої є сукупність декларативних знань про ті жанрові особливості, які можуть зумовлювати труднощі розуміння тексту. На підставі аналізу чинних тлумачень понять жанр і тип тексту, змісту моделей розуміння тексту та його складності визначено характеристики автентичного тексту, які ускладнюють його розуміння. Жанр і тип тексту впливають на вибір лексичного складу тексту, зумовлюючи лексичну щільність, уживання конкретних/абстрактних, загально-вживаних/рідковживаних слів, їх належність до певної галузевої терміносистеми. Жанр також модулює синтаксичне аранжування текстів із певними причинно-наслідковими, сурядними, протиставними й темпоральними відносинами між елементами тексту; при цьому наявність довгих багатокomпонентних конструкцій, пасивних форм у межах речень підвищує когнітивне навантаження читача й ускладнює розуміння тексту. Когезійні засоби, які вербалізують ступінь зв'язку між фразами та реченнями, також віднесено до потенційного джерела труднощів. Вибір наративних, експозитивних, аргументативних тощо риторичних структур у залежності від комунікативної мети тексту впливає на його розуміння. Фонові знання, тобто попередні знання з теми тексту, допомагають активувати релевантний концептуальний фонд, що полегшує сприйняття складної (терміно-)лексики або фразеології. Автентичні тексти з «нееквівалентних» галузей можуть вміщувати більше потенційних труднощів, пов'язаних із фоновими знаннями, ніж тексти з «еквівалентних» сфер. Ключовими чинниками труднощів розуміння тексту слід вважати особливості лексики тексту певного жанру; специфіку синтаксичної організації тексту; когезійність тексту; наративність і ступінь інтерактивного розмовного стилю; релевантні фонові знання і досвід читача. Автентичний текст, завдяки природності мовного матеріалу, культурній маркованості та комунікативній спрямованості, здатний посилювати вище означені труднощі його розуміння.

Ключові слова: автентичний текст, жанр, тип тексту, жанрова обізнаність, труднощі розуміння автентичного тексту.

The article explores the genre characteristics of authentic English texts and their potential impact on how prospective translators understand such texts. Emphasis is placed on the importance of translators' genre awareness, which includes a set of declarative knowledge about those genre features that may cause difficulties in text comprehension. Based on an analysis of existing interpretations of the concepts of genre and text type, as well as models of text

comprehension and text complexity, the characteristics of authentic texts that may hinder their comprehension during reading are identified. Genre and text type influence the selection of its lexical composition, determining the lexical density, the use of concrete or abstract, common or rare words, and their belonging to particular terminological systems. Genre also shapes the syntactic arrangement of texts involving particular cause-and-effect, coordinative, contrastive, and temporal relations between text elements. The presence of long multi-unit constructions and passive forms within sentences increases the reader's cognitive load and complicates comprehension. Cohesive devices which determine the degree of visibility of connections between phrases and sentences are also considered a potential source of difficulty. The choice of narration, exposition, argumentation, and other rhetorical structures depending on the communicative purpose of the text influences its comprehension. Background knowledge, i.e., prior knowledge of the text's topic, helps activate relevant conceptual frameworks, facilitating the perception of complex (terminological) vocabulary or phraseology. Authentic texts from "nonequivalent" fields may contain more difficulties related to background knowledge than texts from "equivalent" domains. The key factors contributing to comprehension difficulties of authentic texts involve the features of a text vocabulary characteristic of a given genre; the specifics of its syntactic organization; the degree of textual cohesion; its narrative qualities and the extent of interactive conversational style; as well as the reader's relevant background knowledge and experience. An authentic text, due to the naturalness of its linguistic composition, its cultural markedness, and its communicative orientation, can intensify these comprehension difficulties.

Key words: authentic text, genre, text type, genre awareness, comprehension difficulties of authentic texts.

Постановка проблеми. На часі жанр належить до ключових понять (key terms) мовознавчих і перекладознавчих студій [1, с. 145], водночас розуміння жанру тісно пов'язано з теоретичним підходом (theoretical framework), у межах якого він використовується: в лінгвістиці головною метою жанрового аналізу (genre analysis) є визначення того, чим жанри відрізняються один від одного; натомість, жанровий аналіз, орієнтований на переклад, зосереджується на виявленні відмінностей у жанрових структурах, конвенціях і очікуваннях у різних мовах і культурах [2, с. 51; 3]. Для перекладача важливо усвідомлювати, що реалізація жанрів на мовному рівні може відрізнятися в різних лінгвокультурах, а відтак жанрові конвенції певною мірою є культурно специфічними [4, р. 14]. Жанр тексту охоплює макроконтекст культурної спільноти, мовою якої його створено, і має визначальний вплив на його загальну структуру й на вибір лексики в перекладі, водночас для нелітературних текстів перекладацька еквівалентність досягається на рівні жанру [5, с. 230]. З урахуванням вище зазначеного та виходячи з того, що для фахівців у галузі перекладу текст уособлює не тільки засіб оволодіння цільовою мовою, а й об'єкт професійної діяльності, перекладач повинен володіти жанровою обізнаністю (genre awareness) та декларативними знаннями про жанрові особливості, які спричиняють труднощі розуміння тексту оригіналу.

Незважаючи на велику увагу дослідників до різних аспектів жанротворення, фіксуємо недостатнє висвітлення жанрової специфіки англійських автентичних текстів, які зумовлюють труднощі їх розуміння майбутніми перекладачами. Теоретичне значення висвітлення означеної жанрової специфіки слугує доповненням лінгвістичного аналізу жанру, а практичне значення полягає в окресленні орієнтирів для оптимізації навчання читання у процесі мовної підготовки перекладачів, що й зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема впливу жанру тексту на процес розуміння прочитаного активно досліджується в сучасній зарубіжній когнітивній лінгвістиці та психолінгвістиці. Починаючи з 90-х років ХХ століття багато досліджень спрямовано на з'ясування міжмовних відмінностей (cross-linguistic differences) між відповідними жанрами в мові джерелі (source language) та цільовій мові (target language) в аспекті перекладу [3]. У зарубіжних наукових джерелах поняття жанр (genre) вживається поруч із поняттям тип тексту (text type). Розмежування між жанром і типом тексту формулюється таким чином: перше стосується соціокультурного використання тексту, тоді як друге пов'язане насамперед з його лінгвістичною організацією (мовні структури, композиція, синтаксичні й стилістичні особливості) [4; 6]. Одне з авторитетних визначень жанру тлумачить його як "the conventionalised form

of a text that has a specific function in the culture in which it is embedded and reflects a purpose of the sender which can be readily understood by the receiver” (конвенціоналізована форма тексту, що має певну функцію в культурі, у якій він існує, і відображає намір відправника, який отримувач може легко зрозуміти) [6], тобто жанр охоплює культурно зумовлену мету тексту (кожній лінгвокультурі властиві свої жанрові конвенції), комунікативну ситуацію, комунікативні норми, очікування читачів-реципієнтів, контексти використання, при цьому зазначені параметри відображаються в мовній та структурно-композиційній експлікації тексту (для чого існує текст, хто його читає й у якій ситуації він використовується). Під час перекладу текст не лише передається іншою мовою, а вписується в жанрові рамки цільової культури: перекладач аналізує умови функціонування тексту в іншій культурі та перетворює структуру й прагматику повідомлення для досягнення комунікативної мети [7, с. 43–45]. Жанр визначається комунікативною метою, а отже, зміна мети змінює жанрові параметри перекладу [4, с. 9–10].

На відміну від жанру, тип тексту визначає як організований текст у мовному аспекті, при цьому, якщо типологія жанрів може ґрунтуватись на мультикритеріальній основі, то типи тексту диференціюють як *опис* (description), *розповідь/нарратив* (narration), *пояснення/експозицію* (exposition), *аргументацію* (argumentation) та *інструкцію* (instruction) [4, с. 15]. Як бачимо, відношення між поняттями *жанр* і *тип* тексту досить складні: тексти в межах одного жанру, які відрізняються мовним аранжуванням, можуть належати до різних типів текстів, натомість подібні в мовному оформленні тексти різних жанрів можуть представляти один і той же тип тексту [4, с. 12]. Наприклад, *новинна стаття* (медійний жанр) може включати опис подій (*нарративний* елемент), пояснення причин (*експозитивний* елемент) та рекомендації (*інструктивний* елемент). У підсумку, категорії жанру та типу тексту мають різні теоретичні підґрунтя, і обидві цілком валідні як окремі моделі тексту: “Genres and text type categorizations have different theoretical bases, which are both valid as distinct text constructs” [4, с. 16]. Виходячи з того, що в зарубіжній теорії перекладу *genre* і *text type* функціонують як дві різні моделі опису текстів, вважаємо поняття *жанр* ключовим для текстуальної компетенції перекладача, а поняття *тип тексту* – комплементарним.

Дослідник А. Мендхакар (Mendhakar) стверджує, що жанрова диференціація може бути визначена за кількісними лінгвістичними ознаками [8], а не лише за тематикою або стилем, і наводить основні відмінності між художніми (fictional) і нехудожніми (non-fictional) текстами. Художні тексти мають більшу лексичну різноманітність, емоційно забарвлену лексику порівняно з нехудожніми текстами, яким властива стандартизована/термінологічна лексика [8, с. 146]. Довжина слів у художніх текстах – коротша (4,65 символа проти 4,78 символа у нехудожніх текстах), а речення – довші (у середньому 28,5 токенів проти близько 23,2 токенів) у нехудожніх текстах [8, с. 145]. Нехудожні тексти характеризуються більшою інформативністю, яка полягає у вищій щільності повнозначних частин мови (0,58), особливо іменників, порівняно з їх концентрацією в художніх текстах (0,52) [8, с. 147]. У плані синтаксису нехудожнім текстам притаманно більше підрядних конструкцій порівняно з їх меншою кількістю в художніх текстах [8, с. 147–148]. Комунікативна мета нехудожніх текстів полягає в передачі читачу знань, фактів, аргументів, а художніх текстів – у створенні художнього світу, здійсненні емоційного впливу [8, с. 148–149].

Низка праць зарубіжних дослідників [9; 10; 11; 12] підтверджує, що тип тексту суттєво впливає на рівень когнітивного навантаження читача під час сприймання інформації. Доведено, що пояснювальні (експозитивні) тексти значно складніші для розуміння, ніж нарративні з огляду на відмінність у характері когнітивної обробки інформації [9]. Пояснювальні тексти мають логічно-аргументативну структуру, яка передбачає більш абстрактне мислення й аналітичну обробку інформації, що збільшує когнітивне навантаження у процесі розуміння. Крім того, такі тексти потребують достатнього обсягу попередніх знань для встановлення зв'язків між новими й відомими поняттями: брак фонових знань погіршує розуміння експозитивних текстів

[10]. Послідовна сюжетна структура наративних текстів, заснована на часових зв'язках, їхня емоційна забарвленість підсилює увагу та запам'ятовування [13].

Особливе значення має автентичність тексту, при цьому автентичними вважаються тексти, створені носіями мови для носіїв з метою передачі повідомлення [14, с. 4–5]. Реальні (неадаптовані) пояснювальні тексти, що містять спеціальну термінологію та щільно насичені інформацією, вимагають високого рівня мовної й предметної компетенції [12], натомість автентичні наративи, як-от особисті історії, оповідання, інтерв'ю, ближчі до розмовної мови та частіше містять контекстні підказки, які полегшують розуміння.

Проблематика жанрів, яка привернула увагу вітчизняних дослідників, охоплює лінгвістичну специфіку англomовного освітнього блогу [15]; досліджено особливості англomовного кулінарного рецепту як мовленнєвого жанру з чіткою структурою, типовими граматичними моделями й лексикою [16]; описано жанрові характеристики англomовної патентної документації [17]; з'ясовано лінгвальні особливості англійських рекламних текстів [18]. Вимірювання складності англomовних автентичних інформаційних текстів за допомогою автоматизованого інструменту TextEvaluator засвідчило, що юридичні тексти найскладніші для розуміння порівняно з лінгвістичними, новинними та медичними текстами [19, с. 160].

Незважаючи на велику кількість досліджень, на часі недостатньо повно структуровано ті особливості жанру й типу автентичних текстів, які зумовлюють труднощі їх розуміння майбутніми перекладачами та входять до складу жанрової обізнаності фахівця з перекладу.

Мета статті полягає в з'ясуванні й описі впливу жанрової специфіки англomовних автентичних текстів для читання на їх розуміння майбутніми перекладачами шляхом теоретичного аналізу жанрових характеристик означених текстів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Доцільно розпочати з'ясування впливу характеристик жанру/типу тексту на його розуміння під час читання зі стислого опису авторитетних моделей розуміння тексту, які тлумачать читання як процес, що охоплює низку текстових і особистісних взаємопов'язаних чинників (попередні знання читача, обсяг його робочої пам'яті, мотивація та зацікавленість) [20, с. 519]. Намагання читача сформувати ментальне представлення змісту тексту обмежене тим, що він/ вона вже знає або в що вірить, а відтак два читачі одного й того самого тексту створюють різні моделі ситуації [20, с. 519].

Згідно з однією з найвпливовіших моделей розуміння тексту під назвою The Construction-Integration model (далі – CI модель), розуміння полягає в побудові читачем когерентної ментальної репрезентації (моделі ситуації) змісту тексту: “the reader’s integrated mental model that combines text information with prior knowledge” (інтегроване ментальне представлення, яке поєднує інформацію з тексту з попередніми знаннями читача) [21, с. 107]. Як свідчить назва CI модель, розуміння складається з двох фаз: 1) construction phase (фаза побудови), під час якої читач активує велику кількість ідей (пропозицій) зі слів і речень тексту, що охоплюють як релевантні, так і нерелевантні асоціації з пам'яті, та 2) integration phase (фаза інтеграції), коли когнітивна система читача відбирає та взаємопов'язує найважливіші пропозиції, створюючи цілісну мережу значення тексту й одночасно відкидаючи нерелевантні ідеї [21, с. 103].

За Кінчем (Kintsch), під час розуміння тексту відбувається побудова моделі ситуації (situation model), тобто інтегрованого ментального представлення, яке поєднує інформацію, прямо зазначену в тексті, з тим, що читач виводить шляхом логічного осмислення із залученням його попередніх знань [21, с. 107]. У подальших дослідженнях наголошувалось, тільки якщо читачі побудують зв'язну модель ситуації, вони зможуть відтворювати текстову інформацію протягом тривалого часу після прочитання тексту [22, р. 2–3]. Водночас побудова означеної моделі вимагає встановлення причинно-наслідкових, сурядних, протиставних і темпоральних відносин між елементами тексту, які вважаються основою розуміння [22, р. 2–3].

Інша відома модель – прямого та опосередкованого посередництва розуміння прочитаного (англ. Direct and Inferential Mediation Model of Reading Comprehension, далі – DIME), інкорпорує

п'ять ключових характеристик: попередні (фонові) знання читача, стратегії розуміння тексту, розпізнавання слів, знання словникового запасу й уміння робити висновки, які прямо або опосередковано впливають на загальне розуміння різних типів текстів [23, с. 311]. На переконання авторів моделі, найбільший внесок у розуміння тексту роблять словниковий запас (vocabulary) і фонові знання (background knowledge), за ними йдуть уміння робити висновки (inference), навички читання слів (word reading) і стратегії розуміння (comprehension strategies) [23, с. 311].

У двох зазначених моделях попередні знання залишаються важливим чинником і впливають на те, як саме читач розуміє текст [20, с. 519].

Поруч із моделями розуміння тексту, релевантними для нашого дослідження вважаємо моделі складності тексту (text complexity models), що описують рівень виклику, який текст становить для його розуміння читачем [24]. Одна з моделей оцінювання складності текстів за допомогою автоматизованого інструменту The TextEvaluator ґрунтується на таких чотирьох типах когнітивних процесів читача під час формування цілісного ментального представлення тексту: 1) осмислення слів, із яких складається текст; 2) використання відповідних синтаксичних знань для визначення значущих пропозицій; 3) використання релевантних текстових підказок для встановлення зв'язків між реченнями та більшими частинами тексту; 4) використання фонових знань і досвіду [25]. Стосовно попередніх знань і досвіду зазначимо, що перекладачі, читають автентичні тексти як із «еквівалентних», так і «нееквівалентних» предметних галузей. До «еквівалентних» галузей відносять математику, хімію, фізику тощо, відповідні тексти яких однакового змісту незалежно від мови [26]; тоді як «нееквівалентні» галузі (історія, політологія, юриспруденція тощо) охоплюють тексти зі спеціалізованим змістом, який варіюється згідно з локальними/національними системами, а не залежно від мови [26]. Припускаємо, що тексти з «нееквівалентних» галузей вміщують більше складнощів із фоновими знаннями, ніж тексти з «еквівалентних» сфер.

Теоретичний аналіз наукових результатів опису жанру та типу автентичного тексту уможливив визначення таких чинників, які зумовлюють труднощі його розуміння: особливості лексики тексту певного жанру (лексична щільність, зумовлена кількістю змістових одиниць у межах однієї предикативної одиниці; терміносистема; специфічна фразеологія; культурно маркована лексика; лексична когезія; конкретність або абстрактність лексики; незнайомість лексики); специфіка синтаксичної організації тексту (довжина речень, наявність багатокomпонентних конструкцій, що впливає на рівень інформаційної щільності); когезійність тексту (наявність або відсутність різних типів засобів зв'язку, які поєднують частини тексту між собою); наративність і ступінь інтерактивного розмовного стилю; релевантні фонові знання і досвід читача.

Прокоментуємо виокремлені чинники. Використання лексики, специфічної для певного жанру, впливає на розуміння текстів. Нехудожні тексти використовують від 66% до 71% слів із так званої «основної лексики» (core vocabulary) (списку з 2000 поширених слів), тоді як у художніх текстах таких лексем від 81% до 84% [27]. Це свідчить про те, що фахові тексти містять менше загальнонавчаних слів, які легше зрозуміти. На розуміння слів впливають ще два чинники: конкретність слова (word concreteness) та його незнайомість (word unfamiliarity) [25, с. 197]. Конкретні слова опрацьовуються легше, ніж абстрактні, оскільки останні вербалізують поняття, які складніше візуалізувати, що й спричинює додаткові труднощі розуміння тексту [28]. Тексти, які вміщують більше абстрактних слів, складніші для розуміння [29, с. 78], також тексти з великою кількістю рідко вживаних слів (rare words), ймовірно, складніші [25, с. 195].

Тексти з нижчим рівнем лексичного різноманіття, більш часто вживаними, знайомими та значущими словами, з вищим рівнем когезії (тобто з більшою кількістю збігів іменників, вищим рівнем причинно-наслідкових зв'язків і більшою семантичною подібністю) можуть підвищувати рівень розуміння, ймовірно, завдяки спрощеній пропозиційній інформації; синтаксично простіші тексти також сприяють кращому розумінню [30, с. 109].

Наративність і ступінь інтерактивного розмовного стилю відображають «те, наскільки текст вимагає знання більш знайомих дискурсивних структур, тоді як рівень аргументації вимірює те, наскільки текст вимагає знання менш знайомих дискурсивних структур» [25, с. 198]. Також важлива відповідність культурних реалій тексту фоновим знанням читача: за наявності такої відповідності когнітивне навантаження знижується, і розуміння стає глибшим; навпаки, відсутність відповідності підвищує когнітивну складність та спричинює поверхневе або хибне розуміння.

Висновки. Виходячи з того, що якісний переклад уособлює жанрово адекватний текст, який “працює” в цільовій лінгвокультурі за тими ж принципами, що й у вихідній, надзвичайної важливості набуває жанрова обізнаність перекладача, особливо декларативні знання про ті жанрові характеристики, які спроможні зумовлювати труднощі розуміння тексту. На підставі аналізу чинних тлумачень понять *жанр* і *тип* тексту, змісту моделей розуміння тексту і його складності визначено такі характеристики автентичного тексту, які можуть створювати труднощі його розуміння: жанр і тип тексту впливають на вибір лексичного складу тексту (лексична щільність, конкретні/абстрактні, загальноживані/рідковживані слова, їх належність до певної галузевої терміносистеми), його синтаксичного аранжування, когезійних засобів (які забезпечують ступінь видимості зв'язку між фразами та реченнями), риторичних структур у залежності від комунікативної мети тексту як ключового ідентифікатора жанрової ідентичності тексту. Фонові знання, тобто попередні знання з теми тексту, допомагають активувати релевантний концептуальний фонд, що полегшує сприйняття складної (терміно-)лексики чи спеціалізованих висловів.

Перспективи подальшого вивчення проблеми жанрової специфіки автентичного тексту як джерела труднощів його розуміння вбачаємо в проведенні емпіричного дослідження, спрямованого на тестування *genre awareness* (жанрової обізнаності) студентів-перекладачів. Також існує потреба з'ясувати, за якими параметрами складності англомовні тексти виявляють варіативність у різних жанрах при читанні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Molnár O. Genre analysis in the Translation Studies paradigm today. *CLINA Revista Interdisciplinaria De Traducción Interpretación Y Communication Intercultural*. 2019. Vol. 5, No. 2. P. 37–62. DOI: <https://doi.org/10.14201/clina2019523764>.
2. Коломієць С. С., Антоненко І. І., Гурєєва Л. В. Міжкультурна медіація у навчанні перекладу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2023. Вип. 95. С. 51–56.
3. Biel Ł. Genre analysis and translation. In M. Kirsten (Ed.), *The Routledge Handbook of Translation Studies Linguistics*. London; New York: Routledge, 2018. P. 151–164. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315692845-11>.
4. Trosborg A. Text typology: register, genre and text type. In: Trosborg A. (Ed.). *Text Typology and Translation*. John Benjamins Publishing Company, 1997. P. 3–24. DOI: <https://doi.org/10.1075/btl.26.03tro>.
5. Weijia Z., Jian H., Ping L. The effects of utilizing a genre-based method to teach translation. *World Journal of English Language*. 2022. Vol. 12, No. 6. P. 12–22. DOI: <https://doi.org/10.5430/wjel.v12n5p228>.
6. García-Izquierdo I. The Concept of Text Type and Its Relevance to Translator Training. *Target*. 2001. 12. P. 283–295. DOI: <https://doi.org/10.1075/target.12.2.06gar>.
7. Nord C. *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. 2nd ed. Amsterdam; New York: Rodopi, 2005. 274 p. DOI: <https://doi.org/10.7202/037160ar>
8. Mendhakar A. Linguistic Profiling of Text Genres: An Exploration of Fictional vs. Non-Fictional Texts. *Information*. 2022. 13(8), 357. P. 145–149. DOI: <https://doi.org/10.3390/info13080357>.
9. Best R. M., Rowe M., Ozuru Y., McNamara D. S. Deep-level comprehension of science texts: The role of the reader and the text. *Learning and Instruction*. 2008. 18(6). P. 506–521. DOI: <https://doi.org/10.1097/00011363-200501000-00007>.
10. Cervetti G. N., Wright T. S. The role of knowledge in understanding and learning from text. *Reading Research Quarterly*. 2020. 55(1). P. 1–16.

11. Kraal A., Koornneef A. W., Saab N., Broek P. W. van den. Processing of expository and narrative texts by low- and high-comprehending children. *Reading And Writing*. 2017. 31(9). P. 2017–2040. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11145-017-9789-2>.
12. Schmitz A., Dannecker W. Strategies for expository and narrative texts. Students' perspectives on text type-specific cognitive and metacognitive reading strategies. *L1-Educational Studies in Language and Literature*. 2023. 22. P. 1–22. DOI: <https://doi.org/10.21248/l1esll.2023.23.1.407>.
13. van Silfhout G., Evers-Vermeul J., Sanders T. Connectives as Processing Signals: How Students Benefit in Processing Narrative and Expository Texts. *Discourse Processes*. 2015. 52(1). P. 47–76. DOI: <https://doi.org/10.1080/0163853X.2014.905237>.
14. Gilmore A. Authentic Materials and Authenticity in Foreign Language Learning. *Language Teaching*. 2007. 40. P. 97–118. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0261444807004144>.
15. Савастєєва Т., Демчук А. Лінгвістичні особливості англійського освітнього блогу. *Молодий вчений*. 2023. 11 (123). С. 58–61. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-11-123-1>.
16. Долгушева О. В., Кочубей В. Ю. Кулінарний рецепт як засіб формування і розвитку англійської лінгвістичної і мовленнєвої компетентностей. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 27, т. 2. С. 57–62.
17. Коломієць В., Коломієць С. Жанрова специфіка патентної документації. *Advanced Linguistics*. 2023. № 11. С. 58–65. DOI: <https://doi.org/10.20535/2617-5339.2023.11.275403>.
18. Петухова О. І., Говорун А. В. Лінгвальні особливості англійських рекламних текстів. *Нова філологія*. 2023. № 91. С. 81–86. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2023-91-10>.
19. Parashchuk V., Yarova L., Parashchuk S. Automated Complexity Assessment of English Informational Texts for EFL Pre-service Teachers and Translators. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL*. 2021. (7). P. 155–164. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/call7.11>.
20. Härtig H., Bernholt S., Fraser N., Cromley J. G., Retelsdorf J. Comparing reading comprehension of narrative and expository texts based on the Direct and Inferential Mediation Model. *International Journal of Science and Mathematics Education*. 2022. 20. P. 17–41. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10763-022-10302-5>.
21. Kintsch W. *Comprehension: a paradigm for cognition*. Cambridge University Press, 1998. 461 p.
22. van Silfhout Gerdineke, Evers-Vermeul Jacqueline, Sanders Ted J.M. Establishing coherence in schoolbook texts How connectives and layout affect students' text comprehension. *Dutch Journal of Applied Linguistics*. 2014. 3(1). P. 1–29. DOI: <https://doi.org/10.1075/djla.3.1.01sil>.
23. Cromley J. G., Azevedo R. Testing and refining the direct and inferential mediation model of reading comprehension. *Journal of Educational Psychology*. 2007. 99. P. 311–325. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-0663.99.2.311>.
24. Lapp D., Moss B., Grant M., Johnson K. *A Close Look at Close Reading: Teaching Students to Analyze Complex Texts, Grades K–5*. Alexandria, VA: ASCD, 2015. 200 p.
25. Sheehan K. M., Kostin I., Napolitano D., Flor M. The TextEvaluator tool: Helping teachers and test developers select texts for use in instruction and assessment. *The Elementary School Journal*. 2014. 115(2). P. 184–209. DOI: <https://doi.org/10.1086/678294>.
26. Hall Ch., McCarthy Philip M., Lewis Gwyneth A., Lee Debra S., McNamara Danielle S. Using Coh-Metrix to Assess Differences between English Language Varieties. *Coyote Papers*. 2007. 15. P. 40–54.
27. Lee D. Y. W. Defining Core Vocabulary and Tracking Its Distribution across Spoken and Written Genres: Evidence of a Gradient of Variation from the British National Corpus. *Journal of English Linguistics*. 2001. 29(3). P. 250–278. DOI: <https://doi.org/10.1177/00754240122005369>.
28. Pitler E., Nenkova A. Revisiting Readability: A Unified Framework for Predicting Text Quality. In: *Proceedings of the 2008 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing*. ACL, 2008. P. 186–195.
29. Dowell N., Graesser A., Cai Z. Language and discourse analysis with Coh-Metrix: Applications from Educational material to learning environments at scale. *Journal of Learning Analytics*. 2016. 3(3). P. 72–95. DOI: <http://dx.doi.org/10.18608/jla.2016.33.5>.
30. Crossley S. A., Yang H. S., McNamara D. S. What's so simple about simplified texts? A computational and psycholinguistic investigation of text comprehension and text processing. *Reading in a Foreign Language*. 2014. 26(1). P. 92–113. DOI: <https://doi.org/10.64152/10125/66686>.

Дата надходження статті: 25.11.2025

Дата прийняття статті: 22.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025